

Het hebben van een actieve onderzoeksplicht

Vrijdagpreek van vrijdag 4 november 2022

Bismillahi arahmani araheem,

Het onderwerp van vandaag is: het hebben van een actieve onderzoeksplicht.

Allah swt zegt in surah an-Nisaa, aya 83 het volgende:

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعُوا بِهِ

Wanneer een zaak van veiligheid of angst tot hen komt, verspreiden zij het (onder de mensen).

We leven in een tijd waarin de informatiestroom enorm is. We worden van alle kanten en op elk moment van de dag geconfronteerd met informatie en nieuws. Dit komt ook door de toegankelijkheid van de social media-kanalen, denk hierbij aan WhatsApp, Facebook en Instagram. Het nieuws wordt tegenwoordig sneller verspreid dan de snelheid van het licht. Met één keer drukken op een knop kan je bepaalde nieuws de gehele wereld over laten gaan. Deze ontwikkeling kent vele voordelen maar ook zeker vele grote nadelen. Eén van deze nadelen is dat er heel leugens en onwaarheden worden verspreid. Er is een groep mensen die blindelings alles al waarheid aannemen en alles direct doorsturen naar hun contacten. Hiermee veroorzaken ze veel verdeling en verderf. Het ten onrechte medemensen beschuldigen voor iets wat ze niet gedaan hebben is een zeer grote zonde omdat je hiermee je medemens een zeer grote schade toebrengt. Deze gang van zaken kan een gemeenschap en zelfs een volledige samenleving vernietigen. Het genoemde vers refereert naar een groep hypocrieten in de tijd van de profeet Mohammed vzmh die elke nieuws die ze hoorden over de gelovigen direct aan het verspreiden was onder de mensen zonder eerst na te denken of te onderzoeken of dit wel de waarheid is.

De islam leert ons dat je als een actieve onderzoeksplicht hebt, voordat een gelovige iets verspreid hoort hij het eerst te onderzoeken of dit wel klopt. Op het moment dat hij of zij iets zomaar doorstuurt zonder het eerst te onderzoeken, dan zal hij of zij hiervoor verantwoordelijk voor worden gesteld. Hij of zij is namelijk medeplichtig bij het verspreiden van deze onwaarheden of leugens. Vandaag de dag zien we dit namelijk dagelijks terugkomen. Het is een wapen dat ook vaak wordt ingezet om mensen te misleiden of mensen in een kwaad daglicht te brengen. Dit gebeurt op verschillende niveaus. Hoe vaak zie je dat gezinnen of families uit elkaar vallen vanwege leugens of zaken die totaal niet op waarheid zijn gebaseerd. Hoe vaak zie we dat huwelijken stranden omdat er leugens worden verzonden over de man of de vrouw om zo problemen en ruzies te veroorzaken tussen hen. Of hoe vaak zie je dat landen tegenover elkaar worden opgezet op basis van leugens en onwaarheden. Dit allemaal omdat men nieuws gelijk als waarheid aanneemt terwijl men een onderzoeksplicht heeft om te onderzoeken of hetgeen wat hij of zij heeft gezien of gehoord "echt" klopt of niet. Dit is een verschijnsel wat van allen tijde is. We lezen in de koran dat in de tijd van profeet Noeh a.s. leugens over hem werden verspreid om zo te voorkomen dat men hem ging volgen. Zo werd hij beschuldigd dat hij bezeten is en dat hij zijn verstand heeft verloren. Profeet Moessa a.s. werd bijvoorbeeld beschuldigd van tovenarij. Profeet Mohammed vzmh werd beschuldigd van bezetenheid. Dit waren uiteraard allemaal leugens. Verder lezen we in de koran een verhaal terug over een leugen die verspreid werd over onze moeder Aicha r.a. De hypocrieten beschuldigden haar dat ze overspel had gepleegd. Vervolgens had Allah swt een vers geopenbaard waarin haar onschuld werd bevestigd en ze vrij werd gepleit van overspel. Om die

reden is het ontzettend belangrijk dat hetgeen wat we horen altijd kritisch onderzoeken voordat we het als waarheid aannemen. Allah swt zegt hierover in surah Al-Hoedjoeraat in aya 6 het volgende:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ

فَتُصِيبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ

O jullie die geloven, als een verdorvene met een bericht tot jullie komt, onderzoek de juistheid ervan dan, zodat jullie een (onschuldig) volk niet vanwege (jullie) onwetendheid schaden en daarna spijt krijgen van datgene wat jullie hebben gedaan.

Allah swt staat in dit vers stil bij de actieve onderzoeksplicht die iedere gelovige moet hebben. Wij moeten onze natuurlijke antenne ten aanzien van deze actieve onderzoeksplicht verder ontwikkelen. Vaak creëren wij een negatief beeld over iemand op basis van hetgeen wat we horen van mensen. Achteraf krijg je te horen dat hetgeen wat er verteld is niet juist was. Op dat moment ben je meestal bewust van het feit hoe gevaarlijk het eigenlijk is dat je een bepaald beeld creëert over iemand op basis van hetgeen wat mensen vertellen. Het is essentieel om dan hetgeen wat je hoort van mensen om het niet door te vertellen en dat je een onderzoeksplicht hebt om te kijken of hetgeen wat je hoort berust op waarheid. Tenslotte horen we pas iets door te sturen als je zeker weet dat het klopt. Hoe vaak zie je nu berichten of filmpjes voorbijkomen op je WhatsApp die achteraf blijken dat het helemaal niet klopt. Ga niet blindelings zaken doorsturen. Wees bewust dat je hiervoor verantwoording zal afleggen bij Allah swt.

Beste broeders en zusters, bedankt voor jullie aandacht!

Wasalaam oe3alaikom warahmatoe Allahi wa barakaatoeh.